

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ

7. Етимологічний словник української мови в 7-ми томах / Ред. О.С. Мельничук. – Т.2. – К. : Наук. думка, 1985. – 572 с.
8. Преображенский А.Г. Этимологический словарь русского языка в 2-х томах. – Т. 2. – М. : ГИС, 1959. – 420 с.
9. Словарь русского языка в 4-х томах / Гл. ред. А.П. Евгеньева. – Т. 4. – М. : Русский язык, 1988. – 797 с.
10. Словар української мови в 4-х томах. / Упоряд. Б.Д. Грінченко. – Т. 3. – К. : АН УРСР, 1959. – 511 с.
11. Словник української мови в 11-ти томах. – Т. XI. – К. : Наукова думка, 1980. – 700 с.
12. Словник староукраїнської мови XIV – XV ст. в 2-х томах / Ред. Л.Л. Гумецька. – Т. 2. – К. : Наукова думка, 1978. – 592 с.
13. Срезневский И.И. Материалы для словаря древнерусского языка в 3-х томах. – Т. 1. – М. : ГИС, 1958. – 1969 с.; Т. 3. – 806 с.
14. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка в 4-х томах. – Т. 2. – М. : Прогресс, 1986. – 672 с.

Довбня Л. Семантические изменения праславянских лексем, обозначающих некоторые антропологические понятия в русском и украинском языках.

В статье раскрываются особенности изменений значений лексем, являющихся названиями антропологических понятий в русском и украинском языках, анализируются динамические процессы, которые приводят к образованию производных ЛСВ, сопоставляются следствия этих процессов в двух языковых системах, акцентируется внимание на общих и отличительных явлениях и их результатах в процессе становления и развития семантики общеславянских лексем, обозначающих антропологические понятия.

Ключевые слова: антропологические понятия, семантические изменения, русский язык, украинский язык, лексика, специализация, имя существительное, периферический ЛСВ.

Dovbnya L. Semantic Changes in Pra-Slavic Lexemes Denoting Some Anthropological Notions in Russian and Ukrainian.

The article reveals the particularities of meaning changes in lexical units representing the names of anthropological notions in Russian and Ukrainian languages; it gives analysis of dynamic processes leading to formation of derivative lexical and semantic variants; it compares the consequences of these changes in two language systems; the attention is drawn to two common and different phenomena and their consequence during the process of formation and development of semantics in primitive Slavonic lexical units denoting anthropological notions.

Key words: anthropological notions, semantic changes, Russian language, Ukrainian language, lexics, specialization, noun, peripheral lexical and semantic variant.

Наталя Іваницька
(Вінниця)

УДК 81'44:81'367:81'371

МІЖМОВНА СПЕЦИФІКА ВИЯВУ ГЕНЕРАЛІЗАЦІЇ СЕМАНТИКИ В АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ДІЄСЛОВОНАЗВАХ

У статті представлено фрагмент здійсненого двобічного зіставного аналізу англійських та українських дієслів, об'єднаних мікрокатегоріями, що об'єктивують відповідний семантичний аспект узагальненої дієслівної категорії «процесуальність» як tertium comparationis. Виявлено міжмовну специфіку генералізаційних процесів у реалізації відповідних субкатегорій. Доведено пріоритетність генералізації для англійської дієслівної системи та тяжіння до конкретики українських дієслівних номінацій.

Ключові слова: дієслівна система, міжмовне зіставлення, категорія «процесуальність», генералізація семантики, конкретика дієслівних найменувань.

У сучасних міжмовних розвідках помітною є тенденція до виокремлення власне зіставного (контрастивного) аспекту, який поступово, проте впевнено набуває статусу окремої лінгвістичної галузі. Вчені, наголошуючи на тісному зв'язку зіставної лінгвістики з іншими різновидами мовознавства через використання ними як власного методу дослідження зіставного (контрастивного, зіставно-типологічного, синхронно-порівняльного) методу, небезпідставно акцентують на онтологічній та епістемологічній своєрідності зіставної мовознавчої парадигми [7; 8].

У центрі сучасних наукових контрастивних досліджень продовжує перебувати слово як центральна структурно-семантична одиниця мови. Ретроспективний аналіз літератури з проблем міжмовних описів слів, переконують у тому, що засадничими основами класифікаційних систем у різноаспектному дослідженні слова виступають: денотативна, парадигматична і синтагматична [9, с. 86]. Парадигматична (враховують подібність семантичних ознак) і синтагматична (враховують сполучуваність, семантико-синтаксичну валентність) засади в основі своїй зорієтовані на відносно формалізовані критерії, які були й залишаються найбільш надійними з огляду на наявність фіксованих мовних структур, що підлягають аналізу й відповідній систематизації. Денотативний принцип класифікації полягає в тому, що засадничим критерієм стратифікації мовних одиниць вважають денотат [9, с.49]. Сутність денотативного підходу до вивчення мовних явищ полягає в орієнтації на онтологічно та гносеологічно обґрунтоване розчленування дійсності й виокремлення предметів, дій, процесів, станів, які знаходять відповідне відображення в мовній системі [9, с.49].

Міжмовні та необхідні для зіставного аналізу «точні і повні внутрішньомовні дослідження» [12, с. 93] дієслівних систем української та англійської мов, мають доволі обсягову наукову бібліографію (В.М. Русанівський, Ю.О. Жлуктенко, І.Р. Вихованець, К.Г. Городенська, А.П. Загнітко, С.О. Соколова, Г.Г. Почепцов, О.І. Смирницький Т.Є. Масицька, Ш.Р. Басиров, І.В. Корунець, М.І. Калько, О.І. Леута, Н.М. Мединська, І.М. Арібжанова, С.М. Сухорольська, О.С. Ванівська, В. Levin, Ch. Fries, R. Quirk, T. Rappoport, A. McMillion, G. Leech, F. Palmer та ін.), доповнену різноаспектними дослідженнями дієслівних систем інших слов'янських та германських мов (О.О. Потебня, І.І. Мещанінов, О.М. Пешковський, Н.Ю. Шведова, Г.О. Золотова, К.Г. Крушельницька, Л.М. Васильєв, Ю.Д. Апресян, І.В. Арнольд, Ф.С. Бацевич, В.Д. Каліущенко, Р.М. Гайсина та ін.). Однак і донині залишається недостатньо вивченою, а отже й **актуальною** для розв'язання, проблема дослідження дієслівних номінацій як виражальних засобів дієслівної категорії «процесуальність» взагалі та її суб- та мікрокатегорій зокрема, лінгвальне осмислення якої має денотативне підґрунтя і може слугувати *tertium comparationis* (основаю зіставлення) [8] міжмовного дослідження дієслівних систем української та англійської мов.

Об'єктом дослідження виступають англійські дієслова та їхні відповідники української мови. **Мета** дослідження полягала у встановленні міжмовної (українсько-англійської) специфіки генералізаційних процесів у реалізації семантичного аспекту узагальненої дієслівної категорії «процесуальність». Відповідно основними **завданнями** розвідки стали: (1) здійснення двобічного зіставного аналізу виокремлених дієслівних одиниць, об'єднаних тією чи іншою мікрокатегорією, яка об'єктивує відповідний семантичний аспект узагальненої категорії «процесуальність» і слугує надійним *tertium comparationis* міжмовного зіставлення дієслівних мікросистем; (2) виявлення ознак генералізації в дієслівній системі англійської мови в зіставленні з відповідними українськими номінаціями як репрезентантами тієї чи іншої мікрокатегорії.

Дослідження виконано на матеріалі англійських дієслівних номінацій та їхніх однослівних українських відповідників (200 лексем), семантика яких зорієтована на відповідний *tertium comparationis*. Джерельною базою стали матеріали тлумачних словників української та англійської мов, словників синонімів та перекладних словників, які містять достатню інформацію щодо можливості вираженням дієсловом категорії «процесуальність». Зокрема, матеріал було дібрано із Великого українсько-англійського словника

(Comprehensive Ukrainian English Dictionary) [уклад. Є.Ф. Попов, М.І. Балла] (Київ, 2006), Великого сучасного англо-українського українсько-англійського словника [уклад. А.П. Загнітко, І.Г. Данилюк] (Донецьк, 2006), Великого тлумачного словника сучасної української мови on-line (електронний ресурс), Словника синонімів української мови [в 2 т.; уклад. А.А.Бурячок та ін.] (Київ, 2000), Толкового словаря русских глаголов [Идеографическое описание. Английские эквиваленты. Синонимы. Антонимы; под ред. Л.Г.Бабенко] (Москва, 1999), Longman Dictionary of Contemporary English (електронний ресурс), Merriam-Webster on-line (електронний ресурс), Oxford Advanced Learner' Dictionary of Current English (електронний ресурс), Word Frequencies in Written and Spoken English: based on the British National Corpus: dictionary [G. Leech, P. Rayson, A. Wilson] (електронний ресурс) та ін.

Принагідно зауважимо, що лексикографічна параметризація дієслова має свої традиції в кожній із зіставляваних мов, зумовлені як об'єктивними (власне-мовними, внутрішньомовними), так і відносно суб'єктивними (подання лексикографічного опису крізь призму обраної укладачами лінгвістичної парадигми) чинниками. Загальновизнано, що найпоказовішими щодо комплексного осмислення дієслівної природи виступають насамперед тлумачні словники, сучасний формат яких дає змогу створити цілісну модель мовної системи, в якій відображено не лише семантичну структуру слова, а і його парадигматичні та синтагматичні відношення, сполучуваність та словотвірний потенціал.

Зауважимо однак, що в контексті переорієнтацій наукових досліджень у сферу лінгвокультурології та інших лінгвоантропологічних дисциплін, традиційна лексикографічна параметризація мовних одиниць, побудована здебільшого на принципі «лексемоцентричної семасіології» [13] зазнає переосмислення щодо якісного та кількісного розширення набору параметрів, здатних забезпечити універсальність лексикографічного опису. У зв'язку з цим використання традиційних словникових дефініцій для встановлення, зокрема, компонентів лексичного значення слова викликає певні суперечності, особливо на тлі бурхливого розвитку нових лінгвістичних парадигм. Сумнівність щодо об'єктивності верифікації тлумачними словниками мовної картини світу породжена цілком об'єктивним твердженням про відставання словників від динаміки мовного розвитку. Дійсно, мова живе в людях, а не зберігається в словниках, останні лише моделюють її. З огляду на це кваліфікація словників як повного зібрання всієї інформації про значення слів, які існують у суспільстві й зазнають іноді значних, а іноді – ледве вловимих змін у неперервному процесі пізнання позначуваних ними предметів та явищ, є неоднозначною.

Словникарство завжди стикалося з проблемою необхідності поєднання непоєднуваного: динамічності мови як живого організму та статичності мовного матеріалу як об'єкта дослідження та лінгвістичного аналізу саме в межах словника. Має рацію В.М. Манакін, зазначаючи, що питання про те, якою мірою можна довіряти словнику і наскільки адекватною є лексикографічна презентація лексичних значень власне лексичним значенням слів, для лінгвістики є тривіальним, оскільки завжди вимогливий лексикограф і користувач словника мають право висунути до нього певні претензії. «І справа тут не лише в тому, що, попри значні досягнення в лексикографії,.... дефініційний метод визначення лексичного значення залишається не до кінця розробленим, а ... в тому, що словникове тлумачення слова не є його значенням, а є лише моделлю цього значення», – наголошує дослідник. [12, с. 94]. Незаперечним є і той факт, що словник – це результат аналітичної та синтетичної людської праці, що вносить до його змісту певні суб'єктивні чинники, власне авторські, індивідуальні смаки та вподобання.

Однак цілком очевидним є і те, що, попри викладені попереду міркування щодо «недосконалості» тлумачних та інших одномовних словників, словникову дефініцію вважають найефективнішим, найуніверсальнішим та надійним зряддям семантичного аналізу лексичних одиниць. Словники були і продовжують бути основними „лінгвістичними документами, що фіксують лексичне значення слова” [12, с.95], вони об'єктивують суб'єктивне. Як засвідчують напрацювання в теорії словникарства, лексикографічне

тлумачення відбиває не довільний набір об'єктивної інформації про реалію, а лише відфільтровані лінгвістичною компетенцією семантичні ознаки, необхідні й достатні для розуміння позначеної лексемою реалії.

Водночас наголосимо на тому, що словники з більшою чи меншою вірогідністю фіксують особливості вживання слів, зокрема дієслів у мовленні. Доречно в цьому зв'язку згадати висловлювання В.Г. Гака стосовно загальних закономірностей уживання слів у мовленні: «Сприймання людиною дійсності і її вираження відбувається завжди за наявності в мовах деякої вірогідності: мовцєві завжди дещо відомо про ситуацію, про предмети, їхні властивості, відношення, дії» [3, с.20].

Варто зупинися також на тому, що в пропонованій розвідці використано двосторонній підхід до міжмовного зіставлення, який, на протигагу односторонньому зіставному аналізу, видається більш продуктивним через використання у ролі *tertium comparationis* «позамовного поняття, не належного до жодної із зіставляваних мов, дедуктивно сформульоване метамовою» [12, с. 80]. Застосування однобічного підходу в теоретичному мовознавстві стикається із цілою низкою перешкод, що ведуть до зниження наукової вірогідності результатів дослідження. Сучасні контрастивісти схильні до надання пріоритетності двобічному підходу до міжмовного зіставлення, цінність якого полягає в тому, що зіставлявані мови отримують статус рівноцінних, і це дає змогу уникнути «образу мови А в образі мови Б» [12, с. 104] та відійти від етноцентризму, за якого опис інших мов та культур відбувається лише крізь призму своєї власної мови. Водночас ми свідомі того, що «результати двостороннього зіставлення мають певну відносність» через те, що залучені до аналізу мовні засоби виявляють відмінність, зумовлену як специфікою системної та структурної організації зіставляваних мов, так і деякою відносністю самого поняття *tertium comparationis (t.c.)* («третього члена порівняння») [14].

У міжмовному дослідженні дієслівних систем української та англійської мов основою зіставлення може слугувати узагальнена дієслівна надкатегорія «процесуальність» [8]. Цю категорію, сформовану відповідними суб- та мікрокатегоріями, витлумачуємо як узагальнену абстрактну модель, що має інтегрувальний для утворення дієслівних систем характер і репрезентація якої є двохаспектною – через лексичну семантику дієслова та сукупність дієслівних граматичних (морфологічних, словотвірних, синтаксичних), а також міжрівневих категорій. Семантичний та граматичний аспекти надкатегорії «процесуальність» у кожній із зіставляваних мов зреалізовано в неповторних, своєрідних для кожної із дієслівних систем комбінаціях, що функціонують у нерозривній єдності і в сукупності складають лінгвальну сутність окресленої надкатегорії, яка виступає всеохопною, свого роду «парасольковою» абстракцією на шляху осмислення категорійної системи дієслова загалом.

Основна **гіпотеза** нашого дослідження полягає в кваліфікації англійських дієслівних репрезентацій виокремлених нами онтологічно релевантних суб- та мікрокатегорій узагальненої дієслівної надкатегорії «процесуальність» як таких, що мають більш узагальнену семантику в зіставленні з відповідними українськими однослівними корелятами. При цьому генералізаційні процеси розглядаються крізь призму двостороннього міжмовного зіставлення і спроектовані на обрану нами *tertium comparationis*.

Подальший аналіз англійських дієслів та їхніх однослівних українських відповідників переконує в результативності заявленої гіпотези. До аналізу було залучено 200 англійських дієслів із виокремленими в них інтегрувальними семами, що об'єктивують категорійні значення надкатегорії «процесуальність», а саме: «процесуальність – дія», «процесуальність-стан», «процесуальність-відношення» та типові українські однослівні номінації, зафіксовані словниками. Кількісні показники зіставляваних однослівних номінацій засвідчили значну перевагу (майже в три рази) проаналізованих українських дієслівних відповідників (див. табл.1).

Таблиця 1

Кількісні показники дієслівної (однослівної) репрезентації субкатегорій

Субкатегорії універсальної дієслівної категорії «процесуальність», що виступали <i>tertium comparationis</i> міжмовного аналізу					
«Процесуальність-дія»		«Процесуальність-стан»		«Процесуальність-відношення»	
англ.	укр.	англ.	укр.	англ.	укр.
110	398	34	60	56	98

Формат статті дає змогу навести кілька прикладів-ілюстрацій такого аналізу.

Англійське дієслово *to catch* відповідає конкретизованим українським дієслівним назвам: *зловити, застати, почути, відчути (вловити), помічати, розуміти, застудитися, розібрати* та інші, які є виразниками мікрокатегорії «фізіологічна дія» субкатегорії «процесуальність-дія» узагальненої дієслівної категорії «процесуальність» (див. рис. 1)

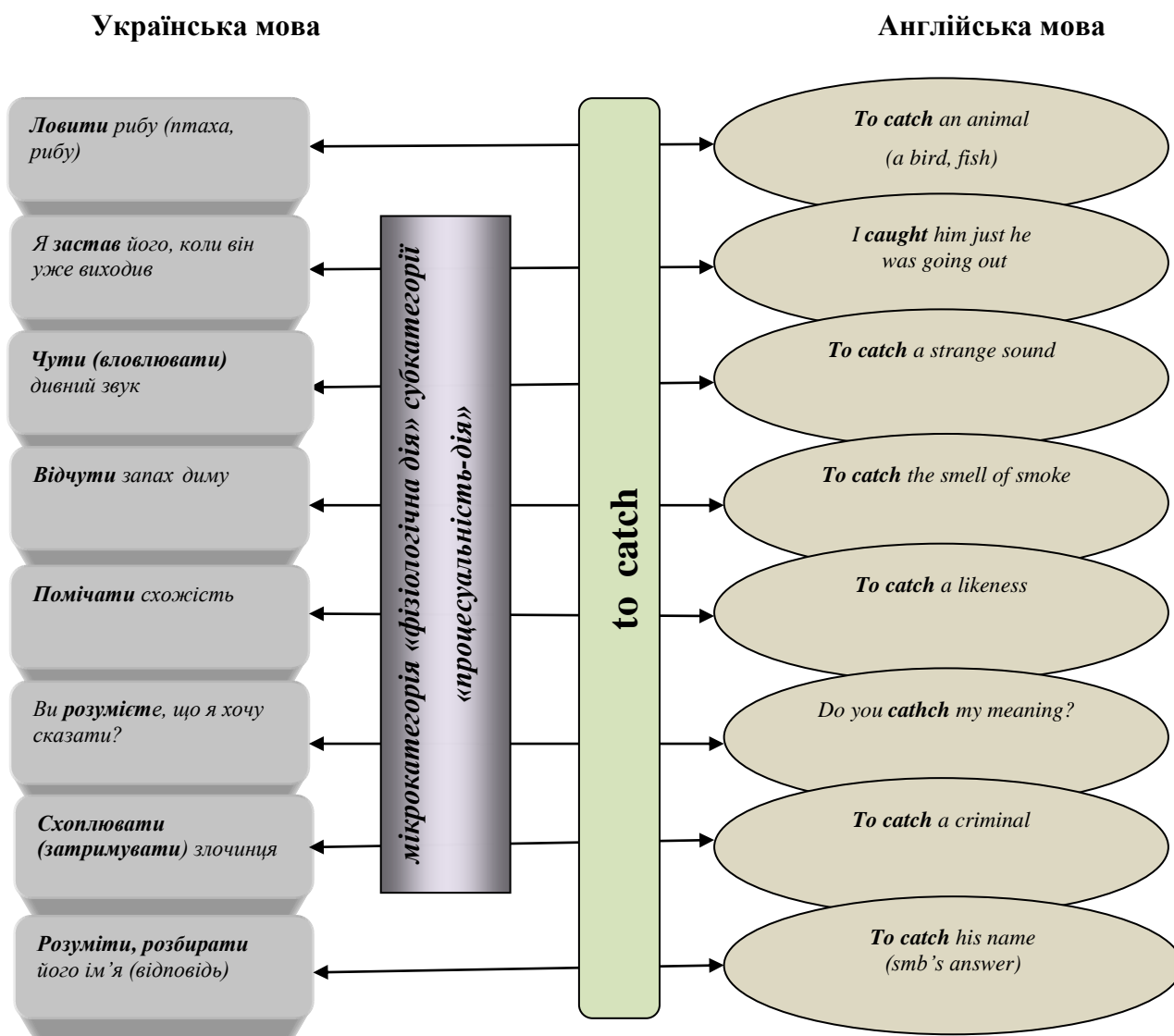

Рис. 1

Англійське дієслово *to drop* об'єднує українські дієслівні відповідники: *падати, знижуватися, стихати, припинятись, кидати, передумувати, пропускати, натякати, підстрелити, капати, заходити (про сонце)*, які виражають мікрокатегорію «дія – односпрямований рух, супроводжуваний ознакою переміщення чогось (вниз), відмовою, припинення відповідної дії» субкатегорії «процесуальність-дія» (див. рис. 2).

Українська мова

Англійська мова

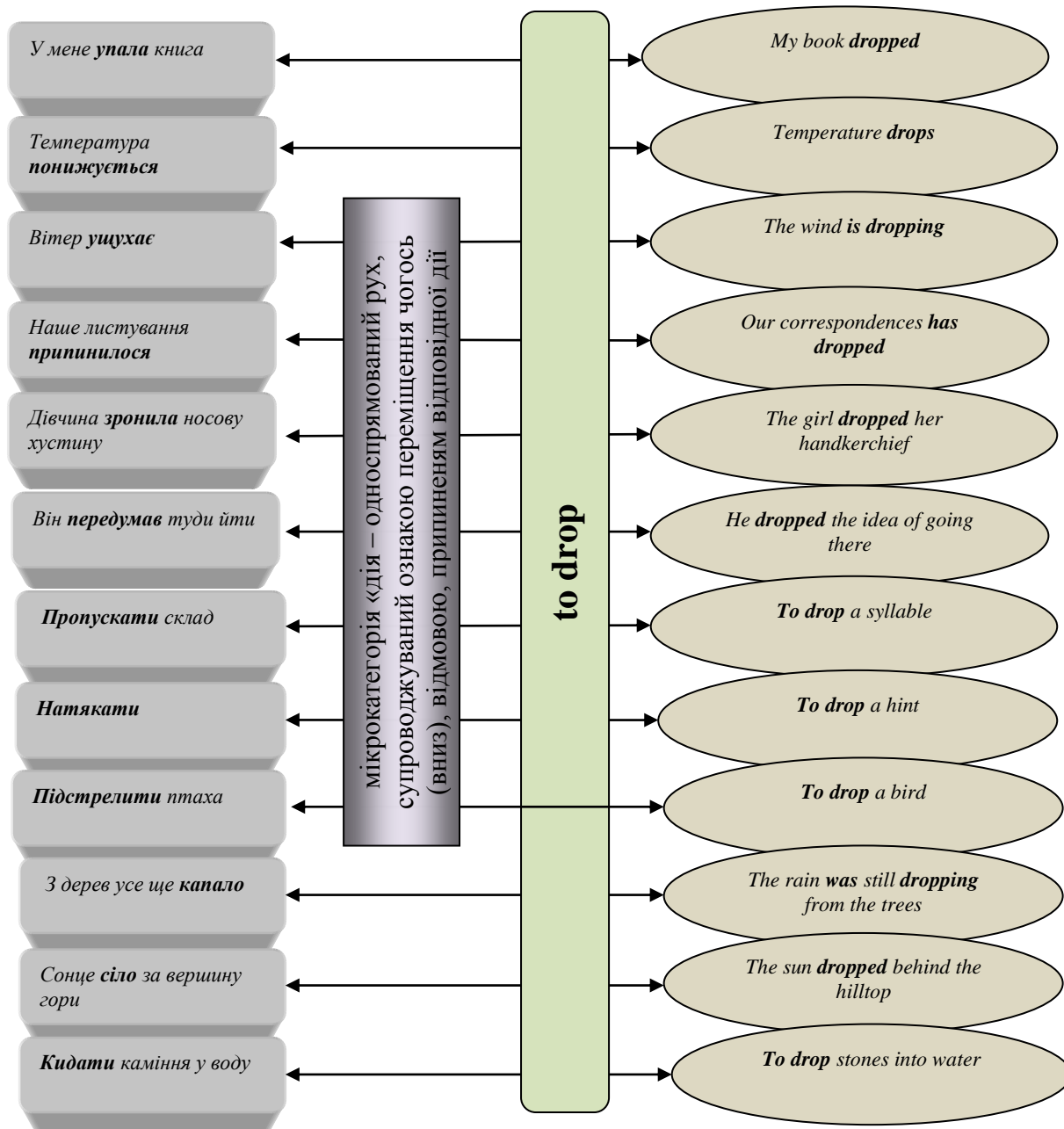

Рис. 2

Багатозначне англійське дієслово *to set* (за даними словників) концентрує семантику щонайменше 32 українських дієслівних номінацій (див. рис. 3).

Рис. 3

Первинним денотативним прямим значенням англійського дієслова *to set* є значення дії, спрямованої на певний об'єкт. Таке узагальнене значення, притаманне цьому дієслову, об'єднує велику кількість мовленнєвих зразків у спільну (узагальнену) модель: «хтось (щось) – робить – щось». Водночас зіставлення однослівних українських відповідників до англійських дієсловоназви *to set* переконливо засвідчує, з одного боку, широко значність англ. *to set*, а з іншого, - розгалужену конкретику українських номінацій. Водночас було зафіксовано частину англійських багатозначних дієслів та дієслів із переносним значенням, які мають невелику кількість однослівних українських відповідників, хоча й їхній аналіз засвідчує основну тезу дослідження

Мікрокатегорія «дія-фізична дія, супроводжувана ознакою припинення», виразником якої в англійській мові виступає дієслово *to stop*, в українській дієслівній системі знаходить репрезентацію в однослівних українських номінаціях: *зупиняти, припиняти, закривати, виключати, переривати*. У такий спосіб одне і те ж поняття, підведене від відповідний значеннєвий варіант субкатегорій категорії «процесуальність» в українській мові відображено більш конкретизованими в семантичному плані дієсловами, які утворюють у такий спосіб лексико-семантичне поле номінацій, об'єднаних парадигматичними (асоціативними) зв'язками (див. рис. 4).

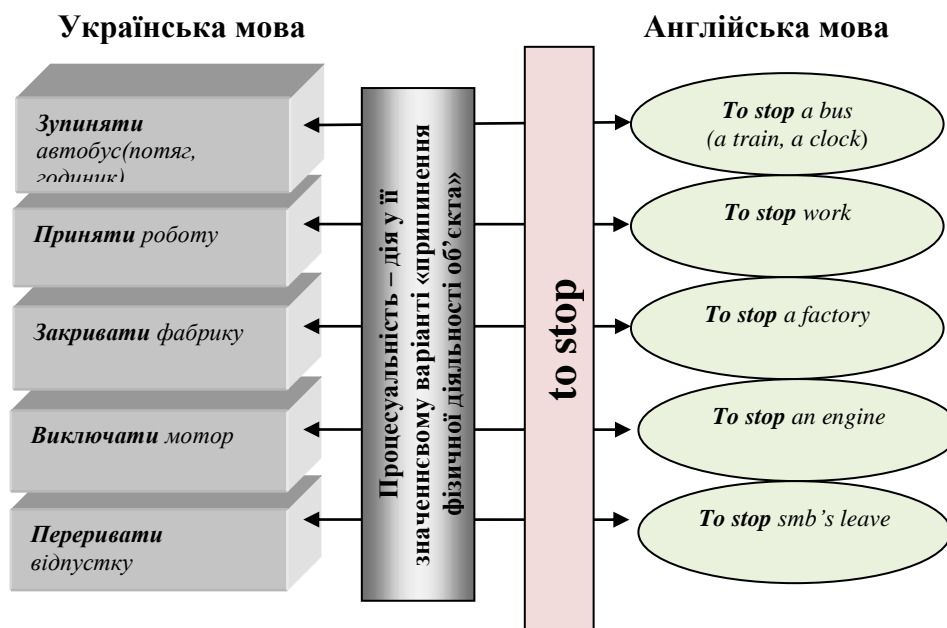

Рис. 4

Безперечним є вплив взаємозумовленості парадигматичних та синтагматичних властивостей дієслівних одиниць на місце того чи іншого дієслова у лексико-семантичній парадигмі: **зупиняти** (трамвай, поїзд, машину – те, що рухається); **припиняти** (роботу, дослідження, розслідування, справу – те, що в пресупозиції асоціюється з відповідним процесом); **закривати** (завод, магазин, базар, фірму, торги – те, що в пресупозиції асоціюється з функціонуванням); **вимкнути** (мотор, пристрій, світло, газ – те, що асоціюється з роботою); **переривати** (відпустку, канікули, навчання – те, що було, тривало в певних часових проміжках).

Наведені приклади засвідчують існування в кожній мові, поряд із граматиною структур, що визначає її граматичний лад, значення форм і конструкцій, т. зв. «граматики вибору», яка визначає, які слова (словоформи) можуть бути використані переважно в тій чи іншій ситуації.

На перший погляд, такий відбір залежить від індивідуальних уподобань мовця, насправді ж його визначають закономірності мови, практика мовних уживань того чи іншого слова для номінації денотата у відповідній ситуації.

Отже, аналіз 200 англійських автосемантичних дієслів та їхніх однослівних відповідників української мови підтверджують нашу гіпотезу про конкретику українських дієслівних номінацій та відповідно генералізацію семантики англійських дієслів. Тотожності та розбіжності найменувань зіставлюваних дієслівних систем спричинені сукупністю власне мовних та позамовних (характер мислення, світосприймання) чинників. Перспективу дослідження можуть скласти зіставлення слівоназв відповідних денотатів у межах категорійних значень автосемантизму / синсемантизму повнозначних слів різних частин мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий англо-український словник (у новій редакції) [склав В.К. Мюллер]. – К. : Арії, 2008. – 784 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і гол. ред. В.Т.Бусел]. – К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. – 1440с.
3. Гак В.Г. Сопоставительная лексикология / В.Г. Гак. – М. : Изд-во «Международные отношения», 1977. – 264 с.
4. Деменчук О.В. Порівняльна лексикологія англійської та української мов / О.В. Деменчук. – Рівне : Перспектива, 2005. – 165с.

5. Жлуктенко Ю.О. Контрастивна лінгвістика: Проблеми і перспективи / Ю.О. Жлуктенко, В.Н. Бублик // Мовознавство. – 1976. – №4. – С. 3-15.
6. Іваницька Н.Б. Функціонально-семантична класифікація абсолютних дієслів в українській та англійській мовах: Монографія / Н.Б. Іваницька. - К. : КНТЕУ, 2004. – 194с.
7. Іваницька Н. Б. Дієслівні системи української та англійської мов: парадигматика і синтагматика : монографія / Н. Б. Іваницька. – Вінниця : СПД Главацька, 2011. – 636 с.
8. Іваницька Н. Б. Tertium comparationis у міжмовному зіставленні дієслівних систем / Н. Б. Іваницька // Мовознавство. - 2009. – №1. – С. 46—59.
9. Іваницька Н.Л. Повнозначне слово в його проекції на денотат/ Н.Л. Іваницька // Українська мова. – 2006. – № 3. – С. 48.
10. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов / І.В. Корунець. – К. : Либідь, 1995. – 238 с.
11. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства / М.П. Кочерган. – К. : Академія, 2006. – 324 с.
12. Манакин В. Н. Сопоставительная лексикология : [монографія] / В. Н. Манакин. – К. : Знання, 2004. – 326 с.
13. Медникова Э.М. Проблемы и методы исследования словарного состава / Э.М. Медникова. – М., 1972. – 286 с.
14. Штернеманн Р. и др. Введение в контрастивную лингвистику / Р. Штернеманн // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XXV. Контрастивная лингвистика : Переводы / [сост. В. П. Нерознак; общ. ред и вступ. ст. В. Г. Гака]. – М. : Прогресс, 1989. – С. 144–178.

Іваницька Н.Б. Межъязыковая специфика проявления генерализации семантики в украинских и английских глаголах.

В статье представлен фрагмент двустороннего сопоставительного анализа английских и украинских глаголов, объединенных микрокатегориями, которые объективирует соответствующий семантический аспект обобщенной глагольной категории «процессуальность» как tertium comparationis. Выявлена межъязыковая специфика генерализационных процессов в реализации соответствующих субкатегорий. Доказана приоритетность генерализации для английской глагольной системы и тяготение к конкретике украинских глагольных номинаций.

Ключевые слова: глагольная система, межъязыковое сопоставление, категория «процессуальность», генерализация семантики, конкретика глагольных наименований.

Ivanytska N. Interlingual Pecularity of Semantic Generalization in Ukrainian and English Verbs.

The paper presents the contrastive analysis of the English and Ukrainian verbs combined by microcategories that objectify appropriate semantic aspect of generalized verbal category "verbiality" as tertium comparationis. It is focused on the specific interlanguage generalized process dealing with the implementation of the relevant subcategories. It is revealed the priority of generalization in the English verbal system and an attraction to concrete Ukrainian verb nominations.

Key words: verbal system interlingual comparison, the category "verbiality", semantic generalization, specification of verbal items.

Костянтин Мізін
(Переяслав-Хмельницький)

УДК 81'373.7–115:81'44

**ЗІСТАВНО-ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТІВ-СОМАТИЗМІВ
РУКА І ПАЛЕЦЬ У БРИТАНСЬКОМУ, НІМЕЦЬКОМУ, УКРАЇНСЬКОМУ
ТА РОСІЙСЬКОМУ МОВНИХ СОЦІУМАХ**

Пропонована стаття присвячена визначенню специфіки об'єктивації концептів-соматизмів РУКА і ПАЛЕЦЬ у британському, німецькому, українському та російському мовних соціумах, які репрезентують соматичний субкод антропоморфного коду культури, крізь призму зіставно-лінгвокультурологічного підходу.

Ключові слова: концепт, соматизм, зіставна лінгвокультурологія, код культури